

Izšla razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in po-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
stica 60 vin., pogojen
broštor 1 K; razglašeni
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna števil. stane
— 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom: a
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Usoda zmagovitega kapitalizma.

Kakor vsaka družba, je tudi ka-
pitalistična prinesla zarodek one, ki
li bo sledila, s sabo na svet. Poro-
čila se je in s tem je bilo določeno,
da tudi umre; lahko pa bi ji služilo
za tolažbo, da ima naslednika in da
ne ostane za njo praznina; lahko bi
bila ponosna, da bo stalo, kar pride
za njo, na višji stopnji, kakor ona
sama. Po zakonu razvoja je pričako-
vati, da bo njeno dete popolnejše od
nje.

Kapitalistični sistem je bil v svo-
jih začetkih zelo skromen. Industri-
jalna podjetja so bila majhna in raz-
tresena kot osamljeni otoki v ogrom-
nem morju agrarizma. Ostanke fevd-
alizma so še dolgo živeli in manife-
stirali svojo moč; popolnoma se do
današnjega dneva niso pokopali, vsaj
povsod še ne. Toda navidez sla-
votno dete se je hitro razvijalo; pod-
jetja so se povečala in množila; ne-
katere dežele so tekom tega razvo-
ja popolnoma izgubile svoj prvotni
poljedelski značaj in so postale indu-
strijalne. Kapital se je množil in —
koncentriral. V sanjih kapitalističnih
krogih so nastajale velike izpre-
membe. Kapitalisti so občutili moč
kapitala in kapitalizma — ne vselej
sebi na radost, ampak pogostoma na
veliko žalost; neprenehoma se je
uresničeval pregovor, da žro velike
ribe male ribe. Kapitalizem je v tem
oziru mehaničen sistem, od katerega
se ne more zahtevati duše. Rast v
veliko je njegov zakon; koncentra-
cija je njegova tendenca.

Kapitalizem ne more drugače
učinkovati. Da eksistira poleg ve-
likih kapitalistov tudi še manjši, po-
leg ogromnih trustov tudi še indivi-
dualni podjetniki, ni nasproten dok-
kaz. Le znamenje je, da ni proces še
povsod dosegel svojega vrhunca in
da se še tuptam porajajo mali ka-
pitalisti, ki pa vendar niso nič dru-
gega, kakor bodoča hrana za večje
in največje. Funkcioniranje zakona je
povsem očitno. Nikomur ne more
napredujoča koncentracija ostati
skrita.

V tej progresivni koncentraciji
kapitala je nekaj paradoksnega; kon-
čni rezultat tega procesa bi moral
biti, če bi šlo vse po ravni poti, da
bi na koncu konca en sam gospodar
ekonomično obvladal ves svet. Kaj-
pada je to v praksi nemogoče, ker
ne more kapitalistični sistem tako
dolgo vztrajati, kajti nasprotno si-
le, vstajajoče v njegovem lastnem tele-
su, postajajo premočne, da bi jim
mogel kljubovati, dokler ne doseže
svojega idealno zadnjega cilja.

Kapitalistična družba pomeni po-
vzdigo kapitalističnega razreda iz
nekdanje brezmoči do vladne stop-
nje. V kapitalizmu je ustanovljeno
gospodstvo kapitalističnega razreda.
Strmoglavljen je razred, ki je prej
vladal; razredi pa niso odpravljeni,
ampak izpod gospodujočega je vstal
drug razred: Delavstvo.

Moderno delavstvo je stvor kap-
italizma, dete, ki je namenjeno, da
postane njegov dedič. Da more na-
stopiti svojo dedščino, pa mora od-
straniti tistega, ki mu jo skuša od-
tegniti — svojega lastnega očeta.

Na eni strani je torej jasno, da ne
more kapitalistična družba večno ži-
veti; na drugi strani je njen nasled-
nik že viden. Kajti če propade kap-
italistična družba, se ne more eno-
stavno obnoviti kakor ptič Fenič.
Kadar je mrtva, je mrtva in nobene
Velike noči ni zanjo več. Vse dose-
danje raznovrstne družbe leže tako
v svojih grobovih brez nade na vsi-
stlenje.

Smrt kakšnega družabnega vsi-
stema pa ni seveda kakor srčna kap.
Nobena družba ni poginila nenado-
ma; vsaka je bolela, se borila za
svoj obstanek, pa vendar umirala,
dokler ni naposled umrla. Ali če se
veda glede na individuum prepri-
kaj da se more reči, da je popolno-
ma in faktično mrtve, je to pri druž-
bi še veliko težje določiti. Kapitali-
zem je v nekaterih deželah že popol-
noma prevzel gospodstvo, a fevdal-

ne institucije so še vedno obstajale.
Novi vladajoči razred je adoptiral
vsakovrstne šege onega, katerega je
bil premagal, kakor prevzame včasih
zmagoviti narod od premaganega
jezik in šege. Zdelo se je, kakor da
se je v novi kapitalistični družbi ob-
novil stari fevdalizem s svojo aristo-
kracijo in z njenimi tradicijami. To
se v resnici ni zgodilo; značaj druž-
be ni odvisen od takozvanih social-
nih šeg, in današnja denarna aristo-
kracija ni nikakor identična z nek-
danjo fevdalno, pa naj jo skuša opo-
našati, kolikor le more. Pač pa živi
v kapitalistični družbi še mnogo
ostankov fevdalizma ki jih ni kap-
italizem obudil od mrtvih, ampak so
se iz premagane fevdalne družbe re-
šili v sedanjo in jih kapitalizem še ni
mogel popolnoma izpodrinuti ali po-
biti. Tuptam so taki ostanki še zelo
močni; v nekaterih deželah živita
fevdalni in kapitalistični sistem še
drug poleg drugega in se boljajo za
prvenstvo. Poleg tega je pa velik
kos sveta še običaj v fevdalizmu.
Kakor so še celo mnogo starejše
družbe še etablirane po raznih kra-
jih. V Tibetu vlada še vedno teokra-
cija; na Japonskem je fevdalizem
kljub vsemu oponašanju zapadne
kulture še vladajoči faktor; po Aziji
ni treba daleč hoditi, da se najde
barbarizem, v Afriki ga je še hitreje
odkriti, in kdor hoče študirati divja-
štvo, ima tudi še prilike, da ga najde.

V vseh dobah je bil svet v tem
oziru raznočilen. Socialne revolucije
je so vedno obsegale dolge dobe in
poleg novega je vedno — tudi izza
popolne zmage — še eksistiralo sta-
ro. Revolucija buržoazije še sedaj ni
povsem dokončana in baš zadnja
vojna je razkrila veliko moč fevdal-
izma v deželah, kjer je bilo to ko-
maj pričakovati. Vloge, ki jo je na
primer junkerstvo igralo v Prusiji,
gotovo ne bo nihče podcenjeval; a
junkerji so čisti rezistenti starega
fevdalizma, ki je sredi industrial-
iziranja Nemčije uspešno kljuboval
prodirajočemu kapitalizmu.

Socialna raznovrstnost sveta je
nevtalijava; vendar pa se mora tudi
priznati, da ni od vseh dosedanjih
družabnih sistemov še nobeden toli-
ko izenačil sveta, kolikor kapitalisti-
čni. Industrija, ki je bila prvi pogoj
kapitalizma, je posledica moderne
tehnike. Karakter tehnike je odvisen
od njenih sredstev. Parna sila in
elektrika, ki žetna stroje v tovar-
nah in revolucijonirata rudništvo, pa
omogočata tudi železnice, parobrod-
stvo, telegrafiranje in telefoniranje,
z drugimi besedami vse tesnejše in
tesnejše internacionalne stike. Mo-
derna prometna sredstva olajšujejo
kapitalizmu osvajanje sveta.

Medtem ko je kapitalizem še
vedno na maršu k temu cilju in ko
se njegove zadnje straže še vedno
bojujejo z zadnjimi četami v glav-
nem premagane armade, pa že na-
skakuje novi sovražnik njegove po-
stojanke. Proletariat vstaja, že ne
več le v posameznih četah malkon-
tentov brez jasne cilja, temveč
boljbolj kot organizirana armada,
ki ve, kaj hoče, ker ve, kaj mora ho-
teti. In na posameznih frontah se že
odigravajo odločilni boji.

Nova socialna revolucija je tu.
Pravzaprav je bila že davno tu. Pri-
čela se je tisti čas, ko se je kapitali-
zem začel etablirati in rekrutirati
delavsko armado. Kajti iz tega de-
lavstva se ni moglo razviti nič dru-
gega, kakor nasprotnik kapitalizma,
stvarnik nove družbe.

Svetovna vojna je učinkovala ka-
kor nova gonilna sila v zgodovini. V
voz človeštva niso več vpreženi ko-
niji; tudi tukaj se vozi z elektriko.
Tako se je moral tudi socialni pro-
ces pospešiti vsled vojne in se je v
resnici pospešil. Boj med kapitaliz-
mom in proletariatom je stopil v
nov štadij in vrše se bitke, od kate-
rih bi bilo brez te vojne prišlo mor-
da šele čez desetletja.

Toda če je svetovna vojna mo-
gla pospešiti razvoj, ni mogla izpre-

meniti njegovih zakonov. Socialna
revolucija je skrajšana, ni pa dokon-
čana in tudi jutri ali pojutrišnjem se
ne bo. In velika napaka bi bila pra-
viti proletariatu, da stoji že na pra-
gu gotove zmage. Bila bi največja
napaka največ zaradi tega, ker ne bi
to pospešilo njegove zmage, temveč
bi jo zavleklo.

Če je Marx v čem imel prav, te-
daj gotovo v tem, da velja tudi v
družabnem razvoju pravilo, da je
treba poznati drevo, če hočemo ug-
lati, kakšen bo sad. Vsaka družba
ima svoje pogoje; kadar se pogoj
dopolni, je rezultat neizogiben; do-
kler ni pogojev, se pa rezultat ne
more izsiliti z nobenim heroizmom.

V posameznih obdobjih se vrše
zelo intenzivni boji med stari in
novim svetom. Bilo bi že nekoliko
preveč rečeno, da se vrše med kap-
italizmom in socializmom. Najsilnej-
ši boj tega značaja se vodi nedvom-
no na Ruskem. Toda dejstvo je, da
v Rusiji sploh še ni vladal kapitali-
zem. Kar se je tam ustanovilo name-
sto starega reda, pa tudi ni socializ-
em, in preden se tam ustanovi so-
cializem, preteče še veliko časa. S
tem ni rečeno, da niso ljudje, ki vo-
dijo ta boj na strani proletariata, so-
cialisti, ampak da velja tudi zanje
pravilo, da ne more njih volja, pa
naj bi bila močna kakor Jupitrova,
nadomestiti pogojev in razveljaviti
zakonov razvoja. In če bi bile raz-
mere v Rusiji take, da bi se tam res
mogel v kratkem času ustanoviti so-
cializem v pravem pomenu besede,
ne bi to še pomenilo socializma za
ves svet, kakor ni zmaga kapitali-
zma na Angleskem še dolgo pomenila
zmago kapitalizma za ostali svet.

Z mazo buržoazne revolucije se
je pričela nova socialna revolucija.
Ta revolucija se nadaljuje in se bo
še dolgo nadaljevala. Zmaga nove
družbe ne pride kot rezultat kakšne-
ga velikega heroičnega dejanja, tem-
več kot zadnji rezultat družabnega
razvoja, ki je nujno revolucionaren
razvoj, četudi ne nujno v zmislu pre-
livanja krvi.

Kljub vsem, s čimer je svetovna
vojna presenetila svet, se mora so-
cjalna revolucija pomeniti kot razvo-
jen proces, v katerem je čudež slej-
koprej izključen. Le ob takem po-
movanju bo živo človeško delo v
tem procesu koristno in uspešno.

Črni dan.

Pri spominih na dogodke, ki so
se odigrali v avgustovih dneh
pred petimi leti, ne moremo preiti
molče preko 4. avgusta, črnega dne-
va nemške socialne demokracije.
Ta dan je frakcija nemških socialno-
demokratičnih poslancev v držav-
nem zboru glasovala kot en moč za
dovolitev pet milijard mark vojnih
kreditov in to s slavnostno izjavo,
da v urah nevarnosti ne puste nem-
ški socialni demokrati svoje domo-
vine na cedilu. Še nekaj dni poprele
je oficijelno izjavil tejm nemške so-
cialno-demokratične stranke Her-
man Müller kot zastopnik strankine-
ga vodstva delegatom francoske
stranke, da bodo nemški poslanci
glasovali proti vojnim kreditom ali
pa da se vzdrže glasovanja; zatrje-
val je, da je dovoljenje izključeno.

Toda, ko se je dne 3. avgusta se-
šla poslanska frakcija, je sklenila
78 proti 14 glasovom, da dovoli kre-
dite ter da poda izjavo, za katero si
je zagotovila predvsem soglasje
vlade in meščanskih strank. V tej iz-
javi nemški socialni demokrati od-
klanjajo odgovornost za izbruh vojs-
ke, spominjajo se na svoje dolgo-
letne boje proti nemškemu militariz-
mu in kapitalizmu, toda tu pravijo:
»Danes nam ni odločevati za vojsko
ali proti nji, ampak presrbno sred-
stev, potrebnih za obrambo države;
danes moramo misliti na milijone
pripadnikov naroda, ki so bili brez
svoje krivde privedeni v to katastro-
fo.« Olajšati njihovo usodo in usod
njihovih mater, žen in otrok, je bila
glasovna izjave sveta dolžnost nem-
ških socialistov. »Za naš narod,

pravilo dalje v izjavi, »in za njegovo
svobodno bodočnost je treba polo-
žiti v slučaju zmage ruskega despo-
tizma, ki je okrvavljen od krvi naj-
boljših sinov svojega naroda, veliko,
če ne vse, na tehtnico. Ta nevarnost
se mora preprečiti, kultura in neod-
visnost naše države se morata ohrani-
ti. Izjavljamo to, kar smo vedno
povdarjali: V urah nevarnosti svoje
domovine ne pustimo na cedilu. Ču-
timo, da ravnamo v duhu Internacijo-
nale, ki je vsakemu narodu vedno
priznavala neodvisnost in samo-
obrambo, ravno tako kakor obsoja-
mo v soglasju z Internacionalo vsa-
ko imperijalistično vojno.« Glede te-
ga ravnajo poslanske frakcije se je
pozneje še izvedelo, da je bilo 20 do
30 poslancev pripravljenih, tudi v
slučaju, da večina odkloni svoje
kredite, glasovati zanje. Ko je padla
odločitev, je hotelo glasovati 14 po-
slancev proti kreditom ali se vsaj
vzdržati glasovanja. Toda končno
se je tudi ta manjšina vdala in en
član te manjšine (Haase) se je »v
korist disciplini« celo odločil, da sam
zgoraj omenjeno izjavo v državnem
zboru prebere. Pokojni F. Mehring
je sporočil pozneje javnosti, da je de-
loval med člani poslanske frakcije
tedaj tudi Kautsky za ta korak. Šele
pri drugem glasovanju o vojnih kre-
ditih 2. decembra so odšli člani
manjšine — sedanji neodvisni so-
cialisti — iz zbornice in edini Lieb-
knecht je ostal in glasoval proti kre-
ditom. Vsem je še v spominu, koliko
hrupa je povzročila ta njegova mo-
žata demonstracija.

Danes bi nemška socialna demo-
kracija 4. avgust najraje izbrisala iz
svoje zgodovine. Šele v zadnjem ča-
su je bil o dogodkih tedanjih dni od-
krit večji del resnice, ki je bila ljud-
stvu med vso vojno prikrivana in ki
najbrž ni bila znana nobenemu od te-
danih poslancev nemškega državne-
ga zbora. Toda to ne more biti olaj-
šujoča okolnost za nemško socialno
demokracijo. Na njo je bila tedaj obr-
njena pozornost vsega socialistič-
nega sveta kot na najmočnejšo in
najbolje organizirano stranko socia-
listične Internacionalne in njen korak
je bil odločujoč za vse ostale socia-
listične stranke. Le v dveh državah
so se našli ob izbruhu vojske socia-
listi, ki so glasovali proti nji. Bili so
to srbski in ruski sodruzi. V srbski
skupščini so odklonili socialisti (ss.
Lapčević in Tucović) dne 1. avgusta
vojne kredite z izjavo, da ni v tem
trenotku glavno vprašanje, katere
vlada napada in katere se brani, po-
sebnost ker ni mogoče v tej stvari pri-
ti do jasnosti, gotovo pa je, da je vojs-
ka posledica kapitalistične politike
vseh držav in zato je: »Boj proti
vojski, boj proti onim, ki jo vodijo,
boj proti družabnemu redu, ki jo je
rodil« — neposredni cilj mednarod-
nega socializma. Enako se je izja-

vil dne 8. avgusta v seli ruske du-
me tudi sodrug Chaustve v imenu
menjševikov in boljševikov proti vojs-
ki kot proti barbarskemu činu ka-
pitalistične internacionalne. V izjavi
je izraženo prepričanje, da bo odprla
vojno končno oči širokim ljud-
skim masam, jih poučila o praviem
izviru vse gospode in o izkoriš-
čanju ter da bo ta izbruh barbar-
stva njegov zadnji izbruh. Po tej iz-
javi so socialistični poslanci skupno
s stranko trudovikov zapustili zbor-
nično dvorano.

V Franciji so ravno na dan 4. av-
gusta dopoldne nesli k pokoju truplo
umorjenega vodje francoskega socia-
lizma in največjega tedanjega čla-
na internacionalne sodruga Jaurès.
Nekaj ur pred tem, 3. avgusta po-
poldne, je napovedala Nemčija Fran-
ciji vojsko. Po Jaurèsovem pogrebu
se je vršila seja francoskega parla-
menta, ki je bila otvorena z iskren-
im spominom na mirovnega Apo-
stola Jaurésa in končana — z eno-
glasno odobritvijo vojnih kreditov.
Francoski socialisti so po navduše-
nem govoru Vivianije, ki je odklanjal
odgovornost Francije za vojsko in
proglasil enoto celega francoskega
naroda v obrambo napadene domo-
vine, kot en moč glasovali za vojne
kredite.

In istočasno, ko je izjavljal cesar
Viljem, da ne pozna nobenih politič-
nih strank, je zaključil predsednik
francoske zbornice Deschanel svoj
govor z besedami: »Ali je med nam-
i še kaj neprijateljev? Ni jih! Sedaj
smo le Francozje.« Tej zbornični seji
je sledil vstop francoskih socialistov.
Quesada in Sembata v vlado. Na ta
korak francoskih socialistov ni vplu-
valo le dejstvo, da je Nemčija napo-
vedala vojsko, ampak tudi odločitev
nemških socialistov, da se priključijo
kateri so že prišla v Pariz poročila in
katera so bila sprejeta vsled Müller-
jevega zagotovljenja z velikim ogor-
čenjem kot izdajalski čin.

Od 4. avgusta nas loči pet let,
oškopljenih od ljudske krvi in ama-
zanjih od milijonov umorjenih žrtev.
Misel človečanstva, zastopana od
socialistične Internacionalne bi v
svetovni vojski tako sramotno ne za-
mrla, ako bi ne bilo ene usodne odlo-
čitve nemške socialno demokracije
poslanske frakcije. Socializem bi iz-
šel iz te vojske daleko zmagovitejši,
brez kletev predvojskega polovi-
čarstva in povzdignjen nad vso od-
govornost za vojskne grozote. Ideja
mednarodne akcije proletariata, ki
si danes težko dela pot skozi nacijo-
nalistično divjanje petih let, bi mogla
sedaj razveseljevati pot proletari-
jatu kot ideal, ki je prenesel ogenj
svetovne vojske in kot protiutež im-
perijalističnemu barbarstvu kapita-
listov vsega sveta.

Po »Pr. L.« Jus.

Brzjavne vesti.

Jugoslavija.

POMANJKANJE MOKE V ZASE- DENI DALMACIJI.

LDU. Split, 8. (DunKU.) Italijan-
ski častnik, ki opravlja občino Ko-
miž, je odredil, da nihče v mestu ne
sme peči belega kruha, niti zase, niti
ga ne sme prodajati, dasi je za peko
dovolj zalog. Edino prodajalcevo
kruha je italijanska zasedbena oblast
dovolila, da smejo pri njej jemati po
10 kg bele moke na dan. Ta moka pa
v resnici obstaja iz 40% koruzne in
le 60% bele moke. Kruh iz te zmesi
se sme dajati edinole bolnikom, in
sicer po zdravniškem predpisu. Oči-
vidno je, da tak kruh more bolnikom
le škodovati, posebno letos, ko v me-
stu naznanjajo žledolodne bolezni. Ita-
lijanska okupacijska oblast brani
prebivalstvo samo s koruzo in neko
vrsto graha, ki ga doslej še nikdo v
mestu ni jedel. Dasi je v Komizi do-
volj zasebnih zalog, vendar prebiv-
alstvo trpi glad, ker ni dovoljena
razprodaja. Olja niti za zdravlilo ni
več, ker se od nikoder ne sme
uvažati.

Po svetu.

STAVKA KOVINARJEV V ITALIJI.

LDU. Berlin, 9. (DunKU.) »Vor-
wärts« javlja, da se stavka kovinar-
jev v Italiji vedno bolj širi. Od 7. f.
m. stavkajo vsi kovinarji v Toskani,
Lombardiji in v Genovi. Delodajalci
so nastopili proti delavcem s tem,
da so zaprli tovarne. Vlada je zaprla
meje za popotnike.

Jasen opis sedanje ogrske vlade.

LDU. Bratislava, 7. (ČTU.) Znan
slovaški politik nas informira o
sedanjem madžarskem predsedniku
Štefanu Friedrichu tako-le: Štefan
Friedrich je bil rojen v Malnoki na
Slovaškem kot sin tamošnjega lekar-
narja, ki je bil rodom Čeh. Njegov
oče je potoval vsako leto v Prago,
kjer se je udeleževal sokolskih in
drugih čeških slovesnosti. Ko je
umrl je v svoji oporoki zahteval, da
prepeljejo njegovo truplo v Prago, in
tamkaj pokopljejo. Ministrski pre-
sednik Friedrich šteje sedaj kakih 36
let. Njegova mati je bila Nemka, ki je
vzgojala svoje otroke v madžarskem

duhu. Stefan Friedrich je študiral re-
alko v Bratislavi in tehniko v Budim-
pešti. Potem je živel nekaj časa v
Berlinu. Ko se je vrnil, je poročil
hčerko bogatega tovarnarja v Bu-
dimpešti in je postal sam tovarnar.
S politiko se je pečal še kot dijak in
je bil vnet pristaš Košutov. Skupno z
Mihaelom Karolyjem je bil v Ame-
riki, kjer ga je prehitela vojna. Ko se
je vračal, so ga na Francoskem in-
ternirali. Domov se je vrnil leta
1915. Njegovo mišljenje je madžarsko
šovinistično, aristokratsko in reak-
cionarno, dasi nastopa v imenu libe-
ralizma in demokracije.

ZATRLI SO VSE ČASNIKE.

LDU. Budimpešta, 8. (DunKU.)
Ogrski dopisni urad poroča: Ministr-
ski predsednik Friedrich je na pred-
log zastopnika časopisje danes izdal
naredbo, katera prepoveduje do na-
daljnjega izdajanje vsakršnega časo-
pisja, torej tudi dnevnikov. Ta ukrep
je postal vsled pomanjkanja papirja
neizogiben. Dokler bodo trajale da-
našnje razmere, izhajal bo uradni list
»Budapešti Kozlony« dvakrat dnev-
no in v svojem neuradnem delu ob-
činstvo informiral o važnih dogod-
ljajih.

Londonsko časopisje proti diktatorju
Jožetu.

LDU. Berlin, 9. (DunKU.) »Lo-
kalanzeiger« javlja iz Rotterdama:
Londonsko časopisje v ostrih besed-
dah kritizira imenovanje nadvojvode
Jožeta za diktatorja na Ogrskem.
»Deutsche Allgemeine Zeitung«
poroča iz Pariza: Nova ogrska vla-
da velja splošno za reakcionarno in
je napravila v političnih krogih slab-
vtis. — Vrhovni svet, ki graja postop-
anje Rumunov, je sklenil, da vpraša
Rumunsko za pojasnilo in izjavo, ali
misli Rumunija ostati tudi še nadalje
v zvezi in ali hoče poslušati povela
mirovne konference. Rumuniji na-
sprtujete zlasti Amerika in Anglija.
— V Franciji nastopa posebno socia-
listično časopisje z ostrimi besed-
dami proti nadvojvodi Jožetu.

Nemško-avstrijska mirovna skup-
ščina o mirovni pogodbi.

LDU. Dunaj, 8. (DunKU.) V glav-
nem odseku nemške-avstrijske na-
rodne skupščine je državni kancelar
dr. Renner podal poročilo o stanju
mirovnih pogajanj, čemur je sledila
daljša debata. Predsednik skupščine
Hauser je predlagal resolucijo, ka-
tera pravi, da so predloženi mirovni
pogoji politično, gospodarsko in fi-
nancijske neizvedljivi in da se mo-
rejo doseči vsaj tiste najmanjše
spreminjavalne olajšave, katere je v
svoji notji zahteval državni kancelar
Renner, ako naj bo država sploh
zmožna izpolniti svoje dolžnosti. Na-
dalje odločno protestira proti temu,
da se potvarja dejanski položaj, ka-
kor da so vsi narodi bivše monarhije
med seboj v vojni. Prav posebno se
opozarja na vrzel, katera obstoja v
načrtu pogodbe in katera edina bi
utegnila onemogočiti njeno izvrše-
vanje, namreč, da se sprejema za
podlago bodočih pogajanj Nemške
Avstrije z Madžarsko nekdanje kvot-
no razmerje. Z vsem povdankom se
odobrava po dr. Rennerju v Saint
Germainu stavljeni predlog, naj se
vsa pravna vprašanja, ki se tičejo

Nemške Avstrije in vojujočih se en-
tentnih držav, rešijo v mirovni po-
godbi. Vse razmere pa, ki so po li-
kvidaciji bivše monarhije nastale
med novimi narodnostnimi državami
in Madžarsko, naj se izročijo v pre-
tires posebni komisiji. Predsednik
Dinghofer je izjavil, da pritrjuje re-
soluciji in je predlagal pozvati nem-
ško-avstrijsko mirovno delegacijo v
Saint Germainu, naj se pri zavez-
niških in pridruženih državah nujno
zavzame za to, da ententa v nem-
škem delu zapadne Madžarske po
svojih varnostnih organih vzdržuje
red in mir dotle, da bo ljudstvu dana
možnost potom glasovanja pod ne-
vtralno kontrolo izjaviti se, kateri dr-
žavi se hoče pridružiti. Poročilo dr-
žavnega kancelarja dr. Rennerja je
bilo sprejeto z odobravanjem in
sprejeti obe resoluciji.

Amerika in nemška mirovna
pogodba.

LDU. Amsterdam, 8. (DunKU.)
Industrijski položaj v Ameriki bo po-
spešil odobritev mirovne pogodbe.
Ze sedaj se pojavlja nepotrpežljivost
zaradi zavlačevanja odobritve.
Izjave Parucha, ki je bil Wilsonov
svetovalec, dokazuje jasno, da sma-

trajo amerikanski politiki cenitve
evropskih državnikov o plačevanju
zmožnosti Nemčije za prefrance. Po
računih Paruchovega tovarisa Da-
vida bi prvo nemško izplačilo, ki je
bilo določeno na pet milijard dolar-
jev, znašalo komaj eno do dve mi-
liardi. Oficijelno naziranje v Ameriki
je, da mora Nemčija, če ima kapital,
porabiti ga za oživitvorenje svoje
industrije, da s tem prepreči solosen
polom v Evropi.

Strah pred novo vojno.

LDU. Weimar, 8. (DunKU.) —
Brezlično. V konferenčnih krogih
se boje, da bi mogla nastati nova ve-
lika vojna na vzhodu, v katero bi se
zapletla tudi Turčija, če bi se Ru-
muni polastili opreme Mackeuse-
nove armade. Celo vevlasti, je iz-
javil neki amerikanski delegat, bi se
ne moglo izogniti tej novi vojski. Mi-
rovna konferenca kratkoma ni
zmožna več reševati tako velika
vsega sveta se tikajoča vprašanja. V
to bi bilo potreba trdne složnosti
oborožene z veliko silo, s katero pa
mirovna konferenca ne razpolaga.
Zveza narodov bi morda mogla te
izvesti.

V soboto, dne 16. t. m. se vrši ob 8. uri zvečer v veliki društveni
dvorani v Mahrovni hiši

SHOD ZAUPNIKOV KRAJEVAE POLITIČNE ORGANIZACIJE J. S. D. S. z dnevnim redom: STRANKINA KONFERENCA.

Sodrugl zaupniki, izvršite strankino dolžnost, ter udeležite se polno-
številno shoda! Zadeva je jako važna in nujna!

Nekoliko zgodovine o Zvezi jugoslov. železničarjev.

Znamenito leto 1907 je zrevolu-
cioniralo železničarje v Avstriji.

Ne samo dejstvo, da so v tem
letu bili železničarji prvičkrat res
združeni v boj za svoje pravice,
temveč tudi okolnost, da so brez-
pravni delavci v tem letu prišli tudi
do svojih političnih pravic s tem, da
so iz prejšnjih političnih sužnjev po-
stali, če tudi za enkrat le na papirju,
polnovredni ljudje.

Sicer je že dolgo preje obstajala
železničarska organizacija v kateri
so bili do tedaj večinoma nižji usluž-
benici in delavci, ki so pa bili od
strani svojih gospodov uradnikov
radi pripadnosti k organizaciji, hudo
zaničevani in preganjeni. Razlike ni
bilo, tudi če je bil g. načelnik iste na-
rodnosti kot njegov podložni. Na-
rodnost ni tedaj sploh igrala nikake
uloge.

In tako se je zgodilo, da so leta
1907 pristopili gospodje z mašetani
in zlatimi ovratniki k tisti, do tedaj
tako zaničevani organizaciji. Sicer
so se nekoliko ženirali vesti se v
isto klop z umazanimi delavcem. Ali
ko je že eden storil prvi korak, so
mu sledili drugi in tretji in nazadnje
je prišel sam gosp. višji inšpektor.
In tako jih je bilo samo v Trstu kar
32 takih gospodov.

Nekateri organizirani delavci so
iz tega takoj delali napake zaključ-
ke in so rekli: Glejte sedaj so prišli
uradniki k organizaciji, ki so bili do

sedaj glavna ovira našega združ-
evanja.

Toda ti delavci niso dolgo ča-
kali, da so se prepričali, da se ti go-
spodje niso še dovolj zavedali, da so
tudi oni koncem konca le proletarci.
Seveda ne delavci s kladivom in po-
dobnim orodjem. To so gospodje
uradniki po večini do dobra občutili
posebno v tej vojni. Toda kakor so
gg. uradniki prišli v organizacijo,
tako so tudi odšli hitro iz nje.

Znano je starejšim železničarjem,
da so uradniki — dasi so nižjim
uslužbencem delali vse mogoče
ovire proti zboljšanju njihovega po-
ločaja — vsekakor hrepeneli po
zbojšanju lastnega položaja, ter leta
1899 stavi železniški upravi razne
zahteve, med drugim, da se jim mo-
ra plača zvišati za 300 K na leto.

Seveda se je železniška uprava
pozvižgala na njih zahteve kljub te-
mu, da so bili dobri priganjači. Kapi-
talist ne pozna hvalečnosti. Toda
leta 1907 se je že ostalo oboje, kljub
nasprotju uradnikov, ki so sicer ta-
krat bili že nekoliko popustili v pre-
ganjanju nižjih — resno pripravljalo
na boj za svoj obstanek.

Tedaj so se gospodje premislili in
so tudi oni pridjali svoj lonček k —
temu gibanju. Ostalo oboje se je te-
ga pristrčno veselilo, če tudi niso go-
spodje dajali nobenega kuriva za
skupen ogenj. In gibanje je prišlo in
minilo. Najbolje jo je pa takrat od-
rezal tisti, ki je najmanj žrtvoval,
najmanj delal. To so bili gg. uradniki,
ki niso sicer onih od leta 1899 zahte-

vanih 300 K v celoti dosegli. Ali več
kot dve tretjini so vendarle »skozi
spravili«. Za njimi so prišli gg. pod-
uradniki, med tem ko se je z ubogo
paro uslužbencev in delavcev naj-
slabše ravnilo.

Ti zadnji dve kategoriji so kljub
slabemu izidu ostali organizaciji
zvesti, med tem ko so gg. uradniki in
tudi deloma poduradniki šli zopet,
od koder so prišli.

Gospodje so si seveda domisljali,
da so oni bogve kako upivali na gi-
banje ter da prihodnjic ne potrebu-
jejo več pomoči »umazanil« delav-
cev, da napravijo lahko tudi oni
sami gibanje. Kar so tudi na južni
železnici leta 1911 poskusili. Seveda
so doživeli sijajen fiasko. Na izrečno
zahtevo naših kapitalistov se je nato
že leta 1909 ustanovila Zveza jugo-
slovanskih železničarjev.

Ali kljub temu so smatrali, malo-
številni gg. uradniki, da je bolje, če
si ustanove lastno organizacijo.

Seveda so to gospodje menda
storili zgolj radi tega, ker so imeli
predsodke do nižjih uslužbencev,
kakor sem že preje omenil. Saj dru-
gega vzroka vendar ni bilo.

Saj so bili tudi Zvezarji Slovenci.
Toda do tistega časa je še očitno
vladal takozvani »Kastengeist«.

In kakor je bila Zveza ključna
organizacija, tako je bilo tudi Dru-
štvo jugoslovanskih železničarskih
uradnikov enako ključna nestvor.
Zraven onemoglosti te organizacije
same je povrhu še Zveza sama, od
časa do časa sitnarila. Končno so
gospodje uvideli docela, da tako ne
gre. Da si utrdi položaj, potrebujejo
neobhodno večje zaslombe. Kar je
le mogoče tedaj, ako si privrežejo
druge sítě, da jim bodo, mesto da
bi jim delali nepotrebne sítě, vsi
vleki voziček, na katerem bodo go-
spodje komodno sedeli. Seveda,
uradniki nižjih činov nimajo od tega
nič. Protekaja sicer igra emi-
nentno ulogo. Ali to ne more nikdar
mase zadovoljiti, ker je vživajo le
posamezniki.

Da gospodje nočejo z nami sode-
lovati, navajajo za vzrok, da se mi
nočemo odreči internacionalni in da
je naša org. politična, oziroma, da
uganjamo politiko. Oboje potrdimo.
Mi smo internacionalni tako dolgo,
dokler bo kapital internacionalen.

Kar se tiče očitka, da uganjamo
politiko, menda ni treba veliko be-
sedati izgovoriti. Vprašal bi samo, ko-
pa ne uganja politika? Pred kratkim
sem čital v nekem nesocialističnem
listu, kar sicer sam vedno trdim, da
je vse, kar delamo politika. Politiko
uganja ravno tako podjetnik, ki bi
rad kolikor mogoče cenejše delavce
imel, ki bi kolikor mogoče več pro-
ducirali. Ravno tako želi delavec, ki
bi rad kolikor mogoče več zaslužiti,
ne da bi se pri delu docela izmučil.
Ravno tako je politika, interes tr-
govca in kupca. Skratka: vsako
podjetje je politika. No, pa to go-
spodje dobro sami vedo. Saj je to
največja politika, da so se gospodje
združili s tistimi, katerim so prele
očitali, da so manjvredni.

Vedeli so v trenutku, ko so ob
polnomočnem sedenju stoličke, da ne
bodo preveč trdno sedeli, ako si ne
zavarujejo na primeren način svojih
mest. In rekli so si: Ako ne priteg-

nemo mase (nižjega oboja) nase,
nismo nič preveč gotovi, da ne zle-
timo lepega dne eden za drugim...
Vladanje v današnji časih je zelo
težavno... Če pa pritegnemo ko-
likor mogoče več delavcev k nam,
nam bodo ti prav gotovo manj ne-
varni, ter bodo poleg tega, meso
svojege, vlekli pridno naš voziček.

Vajeti bomo itak imeli mi v ro-
kah. Mi bomo povedali delavcem,
kdaj so sili in kdaj imajo eventuelno
kaj zahtevati, kdaj smejo in kdaj ne
smejo štrajkati.

Ob enem pa bomo lahko pretili
naši gospodi v Beogradu in v Ljub-
ljani, da mora upoštevati naše sta-
novske želje in potrebe. Za plačilo
bomo pa brzdali to izkoriščano ma-
so, to se pravi, to držali mirno, ome-
jevali jo v njenih zahtevah in kar je
glavno, bomo to čredo ob času volit-
ve gurali pridno v kapitalistični ta-
bor. To je politika, gospodje!

Zveza ni potrebovala uradnikov,
oni potrebujejo njo. Kako pa se to
stirinja, da nekateri gospodje sede na
najvišjih mestih kot zastopniki kapi-
tala, a obenem hočejo igrati ulogo
zaupnikov dela? To je, kar človek z
normalnimi možgani ne more raz-
umeti. Morda bodo prej ali slej ti to-
varši prišli celo v upravni svet in
s tem še igrali ulogo voditeljev
Zveze.

Kaj se hoče. Ako na primer posta-
jenačelnik v Ptuj ne ve, da ni z nje-
govim uradnim dostojanstvom
združljivo, da je predsednik Zvezine
podružnice, potem smo lahko na vse
pripravljivi...

Samo še par besed o načinu agi-
tacije pri Zvezi. Ze znani prozni
mojster Johann Skrajnc, je odpustil
delavca, ker se ni pustil od zvezar-
jev zmerjati s socialistom. No, in se-
daj so veliko mogočnejši gospodje
prevzeli njegovo ulogo. Pred krat-
kim se mi je eden pritožil, da zve-
zarji dobivajo boljša mesta. To se
zgodí na ta način: Bolehni sproved-
nik prosi za mesto vratarja. Prošnja
se odkloni. Prošitelj je bil žalosten
in je potolžil svoj bol g. načelniku:
Načelnik mu je syetoval, da naj na-
redi drugo prošnjo ter naj to pošlje
na pristojno mesto potom društva
Z. J. Z. Prošilec je tako storil in
prošnja je bila uslišana.

Kaj se nasprotno zgodí z onim,
ki nima milosti pri Zvezi, si lahko
vsak predstavlja.

Gospodje naj povedo, koliko že-
leznice pri Zvezi so v severnem delu Slo-
venije pridobili v zadnjem času
vsled svojega uplivanja kot predpo-
stavljeni.

Nekateri naši sodrugl priporo-
čajo taktiko, da naj bi se organizi-
rali pri zvezarjih tudi socialisti in ko
nas bo tam dovolj, da jim vzamemo
enostavno vodstvo iz rok. Pisec ni
za to spekulacija. Ako pridem v od-
bor, pa bo tam le en zvezar sedel, ki
je z eno nogo pri delavcu, z drugo
pa pri kapitalistu, se ne bom upal
prosto izražati. Saj bomo vendar pri
ravnatelstvu takoj vedeli, kdo je
govoril in kaj je rekel. Ker delate
skupno z kapitalističnimi podrepmiki
je še vse slabše, kakor če se dela s
kapitalisti samimi.

Pisec teh vrstic je sam doživljal,
da ga je šel zvezarski kolovodja k
najzagrnjenjšemu Nemcu — pred-

LISTEK.

Av gust Strindberg:

Bedakova izpoved.

Prelóžil Fran Albrecht
(Konec.)

Na vsak način je čas, končati, zaustaviti to
povodenj praznih misli! Gotovost moram imeti
ali pa umreti! Zvršil se je nek tačen zločin ali
pa sem jaz blazen človek! Resnica mora na
dan!

Biti goljutan mož! Kaj mi je to, samo, ako
vem! Potem bi bil jaz prvi, ki bi se smical temu.
Je-li sploh kak mož na svetu, ki bi mogel trditi
z vso gotovostjo, da je edini, ki ga ima njegova
žena?...

Ako naštevam svoje mladostne prijatelje,
ki so oženjeni, ne najdem niti enega samega, ki
bi ne bil malce varan! In ti srečniki ne dvomijo
prav nič! Človek ne sme biti malenkosten! Ako
sta dva ali ako si ti sam, kaj dé to! Toda ne
vedeti, to je smešno! To je poglavitno: treba
je vedeti!

In ako bi kak mož živel sto let, bi ne ve-
del ničesar o pravem bistvu svoje žene! In ako
pozna ljudi in ogromni vsemir, nikoli ne bo
imel določene predstave o tisti ženski, koje živ-
ljenje je zvezano z njegovim. Vsed tega je tisti
gospod Bovyary pri vseh srečnih soprogih v
tako prijatelj spominu.

Jaz pa, jaz hočem resnice! Jaz hočem ve-
deti! Da se maščujem? Kakšna budalost! Nad-
kom? Nad njim, ki mu je dala prednost? Saj so
se poslužili samo svoje moške pravice! — Nad
mno? Ženo? Saj sem vendar rekel, da ne sme
biti človek malenkosten! In da bi skrivil ma-
teri mojih angeljev samo en las, kako naj to
storim?

Kar pa mi je treba, je, da vem natanko. In
zato bom svoje življenje temeljito, taktčno, znan-
stveno raziskal. Vse pripomočke novega du-
šeslovja bom uporabil; sugestija, čitanje mi-
sli, duševne muke bom pozval na pomoč, ne da
bi zavrgel znana, staromodna sredstva kot so
vdom, tatvina, zalejte pisem in ponarejanje pod-
pisov — vse bom preizkusil.

Jeli to manomanija, izbruh blaznega srda?
O tem meni ne gre sodba.

Prosvidljeni čitatelj naj odloči v zadnji in-
stanci, potem ko je pazno prebral to knjigo, pi-
sano v dobri veri. Nemara najde v njej ele-
mente psihologije ljubezni, razkritja duševne
patologije, da, čudovit odlomek iz filozofije
zločina.

Pisateljev dodatek.

To je strašna knjiga. Brez oporekanja pri-
znam to, zakaj zelo mi je žal, da sem jo na-
pisal.

Kako je nastala ta knjiga?

Moral sem oprati svoje truplo, predno sem
je za vedno položil v rakev.

Spominjam se, da je pred štirimi leti pri-
jatelj-pisatelj, ki velja za odkritega sovražnika
vseh indiskretnosti — drugih, izustil nekč, ko
je prišel pogovor na moj zakon, tele besede:
— Ti, veš, to je snov za roman, kakršnega
bi hotel napisati!

V tem trenutku sem sklenil, da napišem
svoj roman sam, ker sem bil siguran, da bo ta
moj prijatelj soglašal z mano.

Ne hudaj se tedaj name, dragi prijatelj, da
sem kot prvi posestnik uporabil sam svoj
lastnino!

Spominjam se še — zdaj je tega dvanajst
let — kaj mi je rekla pokojna mati moje bo-
doče žene, ko sem s svojimi pogledi premeril

njeno hčer, ki si je pustila dvoriti od skupine
mladih ljudi:

- Ni li to junakinja lepega romana za vas?
- Pod kakšnim naslovom?
- Ognjevitka ženska!

Srečna mati, ki si pravočasno umrla, tu
sem izpolnil tvojo željo. Roman je napisan.
Zdaj lahko umrem.

Zadnjič nekoč sem zopet srečal junaka
tega romana. Obsul sem ga z bridkimi očeti,
da me je pregovoril, naj priobčim zgodbo nje-
govega prvega zakona. Zdaj je on drugič po-
ročen, je oče mlade lepe deklice in je videti
deset let mlajši.

— Dragi moj, je odvrnil mojim očitkom,
simpatije, ki so jo povsod občutili do junakinje
te knjige, ki je bila prvič priobčena, me opro-
šča pred samim seboj, iz tega lahko razvidite,
kolika nezasišena sila je ticala v tej moji lju-
bezni: toliko surovosti je mogla preživeti in se
je razodela celo čitateljem. Nekega francoskega
akademikarja to ni oviralo, da ne bi pograbil
vztrajnosti moje ljubezni kot slabost, mojo ne-
prekinitveno zvestobo do moje družine, ne iz-
vzemši otrok, kot nizkost v primeri s suro-
vostjo, nestalnostjo in nepoštenostjo žene. Ali
bi mar ta možak smatral takšnega neznanega
Caserio za popolnejšega in močnejšega od vi-
soko stoječega Carnota, iz enostavnega raz-
loga, ker je oni porinil temu svoj nož v srce?

Sicer pa tvori ta knjiga, ki ste jo hoteli
pisati, samo ovoj tiste celote, koje bogastvo je
znano edinoje tistim mojim rojakom, ki so za-
sledovali mojo literarno pot, kako se je razvi-
ljala vzporedno z bolečinami moje ljubezni, ne
da bi se okužila od tega.

Lahko bi bil zapustil bojno polje. Vstrajno
sem ostal na svojem mestu. Boril sem se proti
sovragu, doma, v postelji. Ni-li to pogum?

»Uboga žena, ki se ne more braniti,« je
razpolagal s štirimi škandinavskimi kraljestvi,
v katerih je štela same prijatelje, da so se borili
proti bolniku, proti samotaru, proti obuh-
žancu, ki so ga hoteli vtekniti v norišnico, ker
se je njegova premočna inteligenca upirala
proti oboževanju žensk, temu predposlednjemu
praznovanju svobodomislecev.

Dobro! Joli, ki skrivajo svoje povprečno
maščevanje pod lepim izrazom »božje pravi-
čnosti«, so obsodili mojo »izpoved« v imenu
svoje Nemesis živine, trdeč s krivimi dokazi,
da sem prevaral moža prvega zakona. Naj si
vendar še enkrat predčita pripor, v katerem
mi je vrzel mož svojo ženo v roke, meni, ki
sem imel čiste roke, ker sem mu bil izpovedal
svojo nedolžno ljubezen do njegove zapuščene
žene! Naj se domislijo važne podobnosti, da
sem vzel vso pezo pretrseka na svoja mlada
ramena, da bi rešil starišče čestnika in ho-
dočnost njegovega otroka. Potem naj povedo,
je-li logično, kaznovati požitvalno delanje z
maščevanjem.

Treba je, da je človek mlad in neumen, da
ravna tako, kot sem ravnal jaz: to priznam.
Toda nikoli več se ne zgodi to, to vem go-
tovo... Ali pa... pustimo to! In potem...
ne... adio!

Umo se je odstranil in pustil za sabo vtis
brezpogolne častivrednosti.

Nič več mi ni bilo žal, da sem napisal ro-
man tega idealista, ki je zdaj izginil iz sveta in
iz slovnice. Pač pa sem se odrekel svoji prejš-
nji nameri, da bi napisal »izpoved bedakine«,
ker bi bil ves zdravi človeški razum postav-
ljen na glavo, ako bi hotel pripovedovati, kako
izprijuje zločinca proti svoj žrtvi.

strojniki denuncirali in da ste videli, kakšna blažena harmonija je vladala med nadutim Nemcem in narodnjaškarskim zvezarjem v trenutku, ko sta imela slovenskega socialista pred seboj!

Da bom objektivni, povem, da nočem trditi, da so vsi zvezarji nagnjeni k ovaduštvi. Posebno danes imamo pri Zvezi ljudi, ki so vse prej kot pravi zvezarji. Saj jo pri vsakem koraku preklinjajo — so pač povsem v položaju ene ženske, ki je prišla po naključju v javno hišo in ki se zato venomer zaklinja, da ne bo dolgo tam, pa nima vendar poguma, da bi ušla, ker misli, da ne more. Počakajmo nekoliko in videli bomo marsikaj.

Različni so vzroki, iz kakšnih so prišli nekateri železničarji k Zvezi. Terorizem in diktatura je res danes po nekaterih krajih izredno huda. Ali to izvira zgolj iz tega, ker so se marksistični uslužbenci iz osebnih egoističnih ozirnov prodali. Eni bi radi bili brz nastavljeni, drugi bi radi bili skoro že uradniki, če tudi so manj pomembni. So pač zase mnenja, da bo s tem zanje socialno vprašanje rešeno. Zopet drugi se boje, da nebi tisti trdo zasluženi kosček kruha — izgubili. In ravno v tem je dosežen, če tudi le trenutno, namen uradnikov.

Velik čas je našel majhne ljudi! Strašna svetovna vojna ni še spametovala vse, je še nekaj ljudi, ki so pripravljene prinášati nadaljne žrtve kapitalizmu. Slovenski železničar! Ti bi moral biti zastavonoša drugim strokam, pa si na zadnjem mestu! Vstani vendar, zavedaj se, da si človek!

Za 'persekucijo' vlade.

Skoro bi lako trditi, da so koraki vlade proti delavskim organizacijam in njih zaupnikom trinoški. Za nič in zopet za nič preganja sedanja vlada delavstvo in njega liste po vseh delih države in pri nas na Slovenskem posebno v obmejnih krajih. Pravilo, da je to 'čiščenje'. Da je čiščenje, ki je na naperjeno izključno proti delavstvu; za čiščenje v vrstah ljudskih zatiralcev, odurov in verižnikov ter oseb, ki so prinesle komunisto vest iz prejšnjih časov s seboj ter hočejo tudi sedaj igrati vlogo državno protiljudsko vlogo, za te se nihče ne zmeni. Položaj je že zaradi tega skrajno kritičen in je povzročil deloma demisijsko belgajsko vlado.

Naglašati smo že, da je zadnji čas, da preneha ta sistem. Če ne preneha, ga bo bližnja zgodovina bridko macesevala.

Iz Belgrada so prišli te dni zastopniki socialno - demokratičnega kluba v narodnem predstavništvu ter so poročali o vladni krizi v ožjem krogu naših zaupnikov, kolikor jih je bilo mogoče povabiti v kratkem času, ki je bil na razpolago. Navzročni zaupniki so na podlagi objektivnega poročila zastopnikov kluba zavzeli stališče, da je persekucija Protivlade vlade in vseh tistih oseb, ki igrajo v sedanjih osrednji vladni in v pokrajinskih vladah nujna stvar. Protiviti in podobni reakcionarni elementi morajo z vodilnih mest, persekucije proti delavstvu se morajo ustaviti, krivice popraviti in onemogočiti podobne stvari kakoršne so se dogajale doslej. V ta namen je priporočila konferenca našim zastopnikom, naj nastopajo v predstavništvu po svojem preudarku dogovorno s celotnim klubom v tej smeri, da se navedeni program izvede. Nadalje nepreklicne zahteve socialno-demokratske stranke so splošna in enaka volilna pravica po najdemokratsnejšem proporcionalnem sistemu, čimprejše občinske volitve in predpriprave za izvedbo drugih delavskih zahtev. Naša dolžnost je, da damo zaupnikom v predstavništvu pooblastilo, da skušajo izvesti persekucijo vlade ter popraviti krivice, ki jih je ta vlada povzročila delavstvu. V tem boju smejo sodrugi poslanci popolnoma računati na našo pomoč.

Kakšno taktiko bo določil po danjih navodilih naš klub v Belemgradu, ali bo podpiral vlado ali ne in kako in zakaj, bomo našo javnost obveščali sproti. Za sedaj smo na stališču, da je persekucija oziroma odstranitev take vlade, ki je prizadela delavstvu toliko grozljivih krivic, njih najvažnejša naloga.

Dnevne vesti.

Juristi niso.

V petek sta gonila dva mesarska vajenca dva vola mimo neke vojašnice ljubljanske, ki je last menda mestne občine. Dečka sta bila ali neprevidna ali pa sta hote ali neho- te vodila živali preveč ob zidu vo-

jašnice, tako, da sta ubili dve oken-ski šipi. Ko so prebivalci vojašnice to opazili, so prišli in polovili dečka in živali ter vse skupaj odvedli v vojašnico, kjer so oba dečka privežali na klop in našli vsakemu ob navzočnosti nekega častnika menda po petindvajset batin. Kaj takega v moderni državi ni običajno. Škoda, ki jo je napravila neprevidnost dečkov ali kaj, je civilno-pravna zadeva. Če mislijo prebivalci te mestne hiše, da se mora škoda popraviti, potem lahko prijavijo v to določenim faktorjem, nikakor pa nimajo pravice, da 'kaznujejo' na tak način nesrečo, ki je popolnoma civilnopravna značaja, in vrhutega po naših tudi sicer manj 'civiliziranih' nazorih brez vsakršne pravne podlage. Naše poslance povabimo, da na pristojnem mestu vplivajo, da se take krivice odpravijo. Pri nas jih nismo navajeni!

'Istina' in 'Plamen' ustavljena.

Ban je izdal naredbo, s katero prepoveduje nadaljnje izhajanje listov 'Istina' in 'Plamen'. Komunističnih glasil, ker pišava teh listov kaže ogrožava — državne interese. O stvari bomo še obširneje govorili.

Razsodišče za stanovanjske zadeve.

V naši števil. 180. smo prinesli vsled napačne informacije notico proti navedenemu razsodišču. Da občinstvo ne bo napakega mnenja, popravljamo to po došli informaciji v toliko, da je namišljeno razsodišče nekeke vrste obrtno, lajično razsodišče, ki bi obstajalo iz sodnika kot predsednika ter 4 sodnikov-lajkov, izbranih iz enakega števila hišnih posetnikov in najemnikov. Ker nam je itak ustroj razsodišča, kot demokratičen, simpatičen, ter bi gotovo tudi prihranil marsikomu na sodniških in zagovorniških stroških, zamoremo tako institucijo le podpirati.

Prošnje za državne službe.

Predsedstvo deželne vlade sporoča, da prihaja vedno več prošenj za raznovrstne državne službe, zlasti za mesta pisarniških pomočnikov in pomočnic. Ker predsedništvo samo nima prostih mest, mora prošnje kratkoma zavrniti ali pa jih kvečjemu poslati drugim oddelkom deželne vlade. Vsled obilnosti poslov pa je predsedništvu popolnoma nemogoče, v vsakem slučaju posredovati. Prošilec se na to opozarja s pri-stavkom, da naj se obrnejo na državno posredovalnico za delo v Ljubljani, Gradišče (nasproti dramskemu gledališču), ali pa da vlože prošnjo pri onem poverjeništvu ali oddelku deželne vlade, pri katerem žele biti sprejeti. Tudi v vseh drugih stvarih naj se naslove vloge vedno na stvarno pristojno poverjeništvu ali na pristojni oddelku deželne vlade. Naslov: 'Deželna vlada' ne zadostuje in obremenja urade samo z nepotrebnim delom, ker mora potem šele tisti urad, v čigar delokrog vloga slučajno sega, isto poslati na pristojno poverjeništvu ali oddelku.

Drobno.

— Posredovanje pri vrnitvi emigrantov. Ker želi veliko število naših državljanov iz Amerike se vrniti v domovino, se ustanove v olajšanje potovanja agencije v New Yorku, Bordeauxu in Parizu. Agencije bodo imele nalogo, transporte naših državljanov iz Amerike kontrolirati in posredovati pri zavezniških oblastih.

— Znižanje dnevnice. Finančni minister namerava znižati dnevnic in doklade za vse vojaške delegate, kurirje in detažirane uradnike, ker so se življenjske razmere v inozemstvu pobijsale znatno.

— Uvoz in izvoz. Pri ministrstvu za trgovino in industrijo se je osnoval centralni odsek, ki se bo bavil z reševanjem prošnji za uvoz in izvoz.

— Nove znamke. Ministrstvo za pošto izbere izmed nagrajenih načrtov poštne znamke dva najboljša, in sicer s sliko regenta Aleksandra za franko-znamke izvoli najbrž Čarapičev ali Koželjev načrt. Nove znamke bodo veljale za vsa kraljevino.

— Občinske znamke v Splitu. Deželna vlada je odobrila sklep občinskega sveta v Splitu o emisiji občinskih znamk po 10 in 20 vinarjev, ki se izdajo v promet, da se odpo-more pomanjkanju drobca. Teh znamk bo izdala splitska občina za 100.000 kron.

— Visokošolcem. Sestanek, ki je bil napovedan 12. t. m. v salonu pri Mraku, se vrši danes ob 6. uri zvečer. Prideto tudi visokošolci iz Belgrada.

— Tourist office Bled naznanja športno prireditve za dne 15. t. m. s sodelovanjem športnega kluba 'Mlilila', ljubljanskega kolesarskega

društva s sledečim vzporedom: 1. Koncert zdravniške godbe na Bledu; 2. plavalne tekme za dame, senjore in junjore med grajsko kopeljo in hotel Maharnjem; 3. kolesarska dirka krog jezera; 4. regata krog otoka; 5. razdelitev priznanj v Zdraviskem domu (Casino) in venci. Priglasila za tekme do četrta 14. avgusta pri športnem društvu v Ljubljani Nova ulica št. 2. in Tourist office na Bledu.

— Dr. Niko Zupanič na povratku. 'Tribuna' javlja: Dr. Niko Zupanič, ki je skoraj ves čas vojne bil v Londonu, je te dni zapustil Angleško. Bil je član bivšega jugoslovanskega odbora v Londonu. Zdal se vrača v domovino.

V Sloveniji ni persekucij.

Sodrugi Nachtigall iz Maribora nam opisuje svoje doživljaje povodom zadnje stavke takole:

Dne 20. julija — torej prvi dan stavke — sem šel po zajtrku na izprehod proti glavnemu kolodvoru, da si od blizu ogledam prometne razmere, ker so prejšnji večer širokomišni zvezarji sveto zatrljali, da bodo sami ves promet vzdrževali. Obstal sem v mirnem pogovoru z g. Berdnikom, Sornom, Gerčarjem itd. Poleg nas je stalo tudi kakih 10 Zvezarjev. Nepriznani smo stali in sicer soproga k meni ter mi pove, da je nek orožnik v mojem stanovanju vprašal po meni. Ker seveda nisem bil doma, ji je ukazal, da mi nemudoma sporoči, da se imam še tekom dopoldneva ogledati pri gosp. Jarhu, ker bi me sicer moral priti še enkrat iskat. V svesti si, da imam čisto vest, sem se napotil k vsega mogočnemu v spremstvu g. Berdnika. Ker pa g. Jarha ni bilo doma, sem odšel na kosilo in se vrnil k njemu. Takoj sem mu pojasnil, da ni posebnosti taktično, če pošilja žandarje za menoj, ker za to nima nobenega povišanja. Tudi ima slugo, ki bi tudi lahko opravil to pot, da se ne bi zgedovala vsa okolica.

Peljal me je v sobo, kar mi je seveda zelo imponiralo, ter mi dejal: 'Z vašo stavko ste bili prevrati, kajti nikjer na svetu ne stavkajo, edino-le v Mariboru.' Povedal mi je še več drugih enakih neslanosti, toda ker me niso zanimali, si jih nisem zapomnil. Čez nekaj časa se pa odpro vrata in se pokaže ljuba postava jugoslovanskega orožnika. Gosp. Jarh ga v očividnem veselju potolaži: 'Le malo še počakajte!' Jaz seveda nisem slutil, da ta prijazni obisk velja meni, toda g. Jarh mi je zmotu kmalu popravil in mi dejal: 'Telefoniral sem v Ljubljano, ter pripomnil, da se tu delavce prigorjara na stavko in da ste tudi Vi v kurilnici pripravljali delavce nanjo. Gospod nadzornik Vrečko mi je nato ukazal, da Vas moram pustiti zapreti.' Jaz sem seveda g. Jarhu takoj povedal, da je bila stavka sklenjena v Ljubljani na železničarskem shodu, kateremu je prisostvovalo do 3000 ljudi, med njimi tudi prav veliki Zvezarjev. Edini predsednik Zvezarjev je izjavil, da on nima nikakoršnega — dovoljenja! (seveda od zgoraj) — in da tudi ni kompetenten, da bi v imenu Zveze kaj izjavil. Po teh besedah sem hotel oditi. Toda ko stopim skozi vrata, vidim dvojce z bajoneti opremljenih varstvenih organov, ki mi takoj naznanita, da sem aretiran.

Zaprosil sem g. Jarha, da me on sam spremi do policijskega komisariata, ker sem bil uverjen, da se bo tam zadeva takoj pojasnila. Toda gosp. Jarh je to moje prošnje uljudno odklonil in tako sem moral v spremstvu bajonetov do koroškega kolodvora. Ko mi je tam orožnik preiskal vse žepke, če morda imam kakke strojnice pri sebi, in ker jo nisem imel, se je njunačil in mi izdal svojo najsikrivnejšo željo, čas: Najraje bi vzel puško ter Vas tako stolkal, da bi morali v bolnišnico! Jaz sem seveda proti takemu nastopu protestiral. Šele sedaj se mi je povedalo, da sem ovaden, ker sem bil v kurilnici in da sem tam ščupal strojevodje na stavko. Oporekal sem sicer tej trditvi, ter zahteval, naj se mi tistega, ki to trdi, pokaže, da mu lahko v očem povem, da laže, toda zaman. Rekel sem tudi, da dam vse svoje tistemu, ki me je v kurilnici videl. Obklublilo se mi je, da jih pride več kakor deset, ki bodo ovadbo potrdili.

Da sem pa kot predsednik stali tudi svoje dolžnosti, to je gotovo, ker bi sicer ne bil vreden častnega mesta, na katero me je pozvalo zapu-panje delavstva. Po daljšem premišljevanju se končno vendar žandarju jezik razvzvala in si da duška rekoč: 'Ne vem ali bi Vas dal v verige ali ne?' Ker meni seveda za tako čast ni veliko, sem mu rekel, da

to lahko opusti, pač pa naj se potru- di, da pridem čim prej do kakega pametnega človeka, kateremu bom lahko položaj pojasnil. Udal se je, toda ker se ni bil popolnoma umiril, je dal še enkrat duška svojim skrivnim čuvstvom rekoč: 'Poglejte te kroglice, le samo en korak na levo ali desno, pa Vas takoj ustrelim!' V okrepitve svojega človekoljubnega značaja mi komečno še pomoli svoj rujav bajonet pod nos s ponosnim povdarkom, da ga bo očistil med mojega rojstva rebrji, če bi mi morda v glavo šinilo, da bi hotel pobegniti. Po tem prijaznem uvodu smo se končno podali zopet na pot in sicer skozi vse mesto, kjer so nas občudovali radovedni gledalci v globokem prepričanju, da se je gospodom žan-darjem posrečilo ujeti najmanj osebnega tajnika zloglasnega Bela Kuna, ki je v Maribor poslal obljubljene milijone kot nagrado za vprizorjeno stavko. Toda kakor vsaka muč-niška pot je imela tudi ta svoj konec, ko smo pred seboj zagledali lično hišo v kateri posluje gospod dr. Senekovič.

Nehote se mi je obraz razjasnil, ko sem stopil pred strogi obraz gospoda doktorja ter mu v kratkih potezah opisal dejanski položaj. Med tem je pa že tudi prišel gospod Jarh ter se iznebil svoje nadloge.

Sreča mi je bila mila in tej svoji sreči sem dal še enkrat duška napram gosp. Jarhu na morda ne ravno uljuden način, toda prav gotovo po zaslugi.

Gosp. dr. Senekovič je seveda takoj s svojega praktičnega stališča premotril dejanski položaj ter me enostavno odpustil na veliko jezo vseh tistih, ki so me v duši že gledali na vislakah.

To seveda ni persekucija temveč to je smotreno ucepavanje patrio-tizma po načinih in načelih Zveze jugoslovanskih železničarjev.

Iz Slovenije.

Pokojujine rudarskih invalidov.

Piše se nam iz Rimskega topič: Čudno je postopanje z rudarskimi invalidi sploh. Prav posebno pa so sedaj reveži tujezemski rudarski invalidi, ker se jim je odvzela celo zadnja podpora! Od česa naj živijo? Ali naj poginemo na cesti kot živina? Kdo je kriv, da smo inozemski rudarski invalidi izgubili našo pokojnino? Za časa Avstrije smo jo dobivali, sedaj pa, ko smo v Jugoslaviji pa so nam — že itak največjim revežem — odrekli še zadnji kosček kruha! Za nas se sedaj ne briga nikdo na svetu. Kam naj se obrnemo, kam gremo? Ali niso rudarski invalidi s tem prisiljeni, da ohranijo svoje bedno življenje že kakorkoli? Naj sliši nas glas predvsem deželna vlada in nam prisloži takoj na pomoč. Pomoč nam je najnujnejša!

Ptuj.

Socialistično gibanje se tu prav lepo razvija. Sedaj obstajajo sledeče organizacije: Politična organizacija, železničarska organizacija, usnjarska, pekarska in organizacija stavbniških in lesnih delavcev. Včeraj se je ustanovila na ustanovnem občnem zboru tudi podružnica 'Svobode', ki je za tukajšnje mladino neobhodno potrebna. To gibanje naših sodrugov pa ne da spati gotovim elementom od jugoslovanskih demokratov. Ker njihove fraze ne drže več, in ker tudi s terorizmom ne opravijo ničesar, so se poslužili Pribečevičevega sredstva to je, — poli-cije. Naši sodrugi so bili po nekem gospodu, ki misli, da sme terorizirati mnenje naše mladine in da ima za opraviti s svojimi uslužbenci, ki mu še danes delajo za ubogih 120 K mesečno brez hrane, denuncirani, da prireajo tajne sestanke po gozdovih in brlogih. Naši sodrugi so bili citirani na policijo, naj se izjavijo, kaj je na tej 'državni' zaroti ali pa zaroti proti 'Sokolu'. Druge nesreče ni za sedaj še nobene, ki bi jo mogli zabeležiti. Ali vse te mahinacije, ki so naperjene proti nam, nam ne škodujejo niti v najmanje, na-sprotno, zapomnite si gospodje, da nam tako vaše postopanje celo koristi, in da vam je vaša glorijska žedlenkara, ker ljudstvo vidi, s kakšnimi policijskimi lažidemokrati imajo opraviti.

Vodilni možje JDS. čutijo včasih potrebo, da izrazijo svoje misli in tendence včasih na jako neokusen način, tako da človek ne ve, ali se norčujejo ali kaj. Tako je nedavno poročal 'Slov. Narod' o prvem jugoslovanskem večeru v Rogški Slatini Pravi, da je imel mariborski odvetnik dr. Rosina jednat govor, v katerem je med drugim izjavil tudi to-le: 'Mi vemo, da so se

izvršile važne politične stvari v raz-nih letovisčih, kjer so se zbirali poli-tični n. pr. v Istri, v Opatiji, v Bilaritzu, v Lukačovicah. Tako bo po-stala tudi Slatina za naše jugoslo-vanske politike letovisčice, kjer se bo v pogovore razvila marsikaka do-bra(!) misel. Slatina je po svoji legi in naravi poklicana, da postane tako letošni bivališče naših politikov!!! — Če je list, ozir. dopisnik priobči pravi smisel govora, ne vemo, kaj naj bi govorniku rekli, ki po svetovni vojni hoče Rogški Slatini progno-sticirati isti pomen, kakor so ga ime-la svetovna kopališča. Mi pa vemo in obče je znano, da so se ravno v le-toviščih zbirali na razkošnih zabava-h le različni brezvestni politiki in diplomati, da drug drugega sepleari-jo in kujejo same grde intrige. Ni treba, da spomnimo na Bismarcka in druge primere. Najbrže je g. govornik zavžil nekaj meric vina, ko je go-voril svoj slavn govor o Rogški Slatini kot centru vseh 'slavnih' poli-tikov.

Delo ruskih reakcionarjev na Čehoslovaškem.

Ruska misija, poslana od Kolčaka, ki je pod vodstvom dr. Verguna, kneza Hrusova, grofa Bobrinskega, Efimovskega in drugih ruskih plemičev, odšla z dolгим nosom iz Jugo-slavije, se mudi sedaj že več tednov v Pragi. Kakor pri nas, ji tam nase-dajo narodni demokratje. Z njihovo pomočjo in Kolčakovim denarjem so ti ruski monarhistični častniki raz-vili po Čehoslovaški živalno agita-cijo. Ustanovili so korespondenčni urad 'Rusaga', ki je eno najlažnje-vših podjetij, kar jih je Praga kdaj vi-dela. Njihovi ljudje hodijo po uredništvih čeških listov in ponujajo poro-čila 'Rusaga'; meščanski listi jih sprejema z največjim veseljem, toda uredniki vsakega poštenega in res-nega lista jih napode. — Imajo tudi svoje glasilo 'Russkoe Delo', ki iz-haja pod uredništvom dr. Stehule (Kopala) dvakrat na teden. Ta list je popolnoma njihovo zrcalo. — Iz tabo-rišč ruskih ujetnikov pa sestavljajo in oborožujejo nov takozvani tere-zinski polk, ki se bo boril baje za svobodo Čehoslovaške na — Kolčakovi fronti. Nekaj gospodov na mi-nistrstvu za 'Narodno obrambo' jih podpira. Imajo tudi črne liste vseh onih, ki nečejo vstopiti v ta nov polk; so to večinoma literatje. Pod krinko nekakih čeških povelj jih in-ternirajo in tem ruskim ujetnikom se godi sedaj enako kot za Avstro-Ogrske. V 'Pravo Lidu' beremo dan na dan tozadevne pritožbe iz ujetniških taborišč v Chocni in Jo-sefovu. Socialisti so povzeli proti takemu delu že vse korake in v kratkem bo morala ta Kolčakova banda agentov oditi tja, odkoder je prišla. Mi, kakor tudi Čehoslovaki, teh caristov prav nič ne rabimo.

Licemerstvo

novega civilnega guvernerja Julijaka Benečije.

Novi civilni guverner Ciuffelli je ob svojem prihodu izdal sledeči pro-glas:

'Meščani! Prevzel sem posle ge-neranega civilnega komisarja za Trst in Julijaka Benečije svest si dolžnosti napram domovini in moj namen je skrbeti za blagostanje narodov, ki so spojeni z Italijo, podpirati korist-ne iniciative, vzpostaviti stopnjena normalne razmere javnega življenja, ki se mora razviti in uspevati v rednem delu, v varnosti svobode in pravice.

Pričakujem dobrovoljnega sode-lovanja vseh prebivalcev, zastopstev in oblasti, ki sedaj delujejo, kakor tudi onih, ki bodo morale začeti svoje koristno delovanje.

Posvetil bom svoje delo in oblast le v prid ljudskemu blagostanju, brez ozira na osebo in stranke. Prepričan sem, da najde prebivalstvo Trsta in Julijske Benečije v svoji stalni tra-diciji mirnega delovanja, pravčnosti in dobrote primerna navodila za svoje namene in čine. Trst more kolikor mogoče kmalu zopet začeti svoje ve-ličastno življenje, svoje svobodno dilanje in svoj gospodarski razmah, da da domovini veliko in dragoceno pomoč, ki jo pričakuje Italija od Trsta in od drugih mest ter odesleni ozemelj, da more tako izvršiti svo-jo zgodovinsko misijo za civilizacijo in napredek.

Začnimo torej zopet delo, ki ga je ustvarila osvobodilna vojna, išči-mo tolažbe za težave in škode, ki smo jih junaško pretrpeli, v delu mi-ru, v vzajemni naklonenosti in v iz-vrševanju svojih dolžnosti.

V tem upu Vam izražam svojim najsrčnejšim pozdravom pozdrav kralja in italijanske vlade.

Trst, dne 3. avgusta 1919. — Generalni civilni komisar: Augusto Ciufrilli. — LDU.

Ministrska kriza.

LDU. Beograd, 8. »Tribuna« javlja: Takoj po avdijenci Ljube Davidoviča pri regentu, ki mu je poveril sestavo koncentracijskega kabineta, je »Davidovič« takoj posejil Prot, »katerega je naprosil, naj mu pove svoje mnenje glede nadaljnjega političnega orientacije, in ga vprašal, če sme računati na sodelovanje radikalnega kluba v vladi. Protič je Davidoviča opozoril na vzroke krize in njegovo demisijo, katere je pri svoji demisiji omenil regentu, in je dejal Davidoviču, da je njegovo mnenje isto, kakor mnenje radikalnega kluba; dokler oni vzroki niso odstranjeni, se radikalni klub ne more udeleževati vladnega poslovanja. Dopoldne je imel radikalni klub sejo, kjer je Protič poročal o posetu Davidoviča in o svojem odgovoru. Potem je Davidovič obiskal dr. Korošca. Dr. Koroševa skupina je izjavila Davidoviču, da je želeli, da bi tudi radikalni vsopili v kabinet in da bo storila sklepe o svojem postopanju, kadar bodo znani sklepi radikalnega kluba. Opoldne je imel Jugoslovanski klub sejo, kjer se je posvetoval o svojem ravnanju po odgovoru Protičevem.

Ako se Ljubi Davidoviču ne posreči stvoriti koncentracijskega kabineta, je njegova naloga, sestaviti koalicijski kabinet. Današnji dan je Davidovič konsultiral načelnike političnih skupin: malone vsi stoje na stališču, naj se osnuje koncentracijski kabinet. Ves nadejati dan so imeli politiki seje in so razpravljali o definitivni določitvi in o načinu sestave kabineta. Jutri bo Davidovič poročal regentu o uspehu pogajanj z načelniki političnih skupin.

Komunike Jugoslovanskega kluba. Jugoslovanski klub je imel danes sejo, v kateri je predsednik dr. Anton Korošec članom kluba poročal o pozivu ministrskega predsednika Davidoviča k sodelovanju v novem kabinetu. Po daljši debati, v kateri je vsestransko pretehtal politično situacijo, je sklenil Jugoslovanski klub: Jugoslovanski klub apelira iznova na vse stranke, zlasti na demokratsko zajedništvo in na klub radikalnih poslancev, naj omogočijo, četudi z majhnimi žrtvami, koncentracijski kabinet, in sicer v interesu države in naroda, ki sedaj jako potrebuje mir in red, konsolidacijo in močnega, složenega nastopa zoper zunanje sovražnike.

Belgrad, 9. avg. Danes so politični klubi v svojih sejah ves dan reševali vprašanje o sestavi nove vlade. Govorili se, da se bo jutri že vedelo, ali bodo radikalci in Narodni klub vstopili v koncentracijski kabinet s predsednikom Davidovičem. Če ne bo mogoče sestaviti koncentracijskega kabineta, stopi Davidovič še tekom jutrajšnjega dne v dogovor s strankami radi sestave koalicijskega kabineta. Načelniki vseh klubov bodo jutri predložili formalne zahteve in pogoje, pod katerimi stopajo v Davidovičovo vlado. Nekateri klubi so to že danes storili. Pričakuje se, da bo kriza rešena do torka. Rešitev krize v tem težkem času pospešujejo posamezne politične skupine s tem, da popuščajo v svojih pogojih. Zelo je verjetno, da bo uspešna sestava koalicijske vlade. Predsednik Davidovič je danes poročal o svojem dosedanjem delu regentu Aleksandru.

Belgrad, 10. avg. Ministrska kriza še ni rešena. Radikalci načeloma ne želijo pristati na koncentracijski kabinet. Stojan Protič zahteva portfelj notranjih zadev za radikalno stranko, nakar pa designirani ministrski predsednik Davidovič ne pristaja. Sporazum se še ni dosegel. Ako Davidovič ne bi mogel sestaviti koncentracijskega kabineta, potem bo skušal doseči sporazum na podlagi koalicijskega ministristva. Upa se, da bo kriza rešena do torka.

Gospodarstvo.

Podružnice avstrijskega kreditnega zavoda na Češkem. Uprava Avstrijskega kreditnega zavoda se je dogovorila s Češko eskomptno banko, da le-ta prevzema čehoslovanske podružnice Kreditnega zavoda z vsem njegovim osebjem. Češka eskomptna banka bo ob tej priliki povišala svoj kapital in svoje ime izpremenila v »Češka eskomptna banka in kreditni zavod«.

Trgovina Poljske z Ameriko. Poljsko trgovinsko ministristvo je odobrilo pravila trgovske in industrijske akcijske družbe, ustanovljene

na inicijativo brazilskega konzula s kapitalom 25 milijonov mark. Družba se bo pečala glavno z dovozom kave, kakao, tobaka, kavčuka, solitra in volne. Podjetje bo podpirala brazilska vlada. Živila, obiljubljena Poljski od Amerike, so že prišla (npr. kakao 300.000 ton). V Gdanskem se je nastanilo nekaj ameriških trgov in neka velika ameriška banka je odprla tam svojo filijalko. V pristanu pred Gdanskim se je usidralo 17 parnikov, napolnjenih večinoma z žvili.

Prepoved izvoza pšenice iz Združenih držav. Pri posvetovanju med predsednikom Wilsonom in med vodjo zveze ameriških veletrgovcev z žitom je bil prepovedan izvoz pšenice, da se s tem cena pšenice v Ameriki zniža.

Razširjenje srbijanskega zakona v podletih. Po naredbi ministristva za trgovino se današnji srbijanski zakon o podletih razširja na

kon o podletih (o radnjama) razširi na novo osvojenega kraja vse države. Zakon bo veljal, dokler ne nastopi novi zakon, ki se že pripravlja. Vrednosti gozdov. Po strokovniški oceni znaša osnovna vrednost vseh gozdov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ako se računajo 3% letnega dohodka. I milijardo 300 milijonov dinarjev. Seveda te glavne ne moremo doseči, ker eksploatairanje gozdov ni dovolj intenzivno. Današnja renta naših gozdov znaša le 40 milijonov dinarjev.

Nadzorstvo denarnih zavodov. Ministristvo za trgovino je sklenilo, nadzorovati denarne zavode in industrijska podjetja, kakor se je to vršilo dosedaj vsako leto. Ako komisija najde, da se knjige ne vodijo v redu, ki ga določa zakon, ali ako najde druge netočnosti pri poslovanju, bo postopalo po zakonu o podjetjih in akcijskih družbah.

Najnovejša poročila.

BORZA ZA DELO.

Uprava borze v Belgradu javlja vsem delavcem in delodajalcem, da se je ustanovila v Belgradu na najširši podlagi borza za delo. Interesenti se prosijo, da se s svojimi vprašanji in ponudbami obračajo na to borzo, ki je odprta ves dan. Svoje prostore ima v Ulici kraljice Natalije št. 1.

UČITELJSKI KONGRES.

LDU. Belgrad, 8. Včeraj se je zaključila skupščina učiteljev, kjer se je določil program za veliki učiteljski kongres. Ta kongres bo 24. t. m. in udeležili se ga bodo učitelji iz vseh krajev kraljevstva.

SESTANEK SOCIJALISTOV V SPLITU.

LDU. Split, 10. Davi so priredili socijalisti zaupni sestanek, na katerem je Vlado Ostojič, tajnik delavske centrale v Belgradu, poročal o temi »Delavski razred v sedanjosti«. Drugo predavanje bo imel Ostojič v Hrvatskem domu, in sicer za akademike. Občna delavska zveza je izdala proglas, ki poziva organizirane delavce, težake in uradnike na razgovor o ustanovitvi delavske pekarije, da se cena kruha zniža.

MEDNARODNI SOCIJALISTIČNI KONGRES.

LDU. Dunaj, 10. (ČTU.) »Zeit« poroča iz Prage: V izjavi, ki jo je delegat češke socijalne demokracije, Antonini Nemec, podal na mednarodni socijalistični konferenci v Luzernu, je obrazložil tudi prihodnje naloge socijalizma in nevarnost, ki mu preti s strani kapitalizma. Navedel je vrsto konkretnih dokazov za to, da je Amerika, potem ko je omogočila mir, začela novo vojno, namerajoč gospodarsko vojno s Češko, ki je ne vodi z orožjem, marveč z denarjem in kapitalom. Amerikanci nameravajo ustanoviti na čehoslovanskem industrijska podjetja; nakupujejo delnice čeških bank in industrij, in domači narodni kapitalisti jim radi prepuščajo polovico svojih delnic, ker pričakujejo od njih varstvo proti socijalizaciji.

RESEN POLOŽAJ V ITALIJI.

LDU. Dunaj, 9. (ČTU.) V Parizu se govori, da je postal položaj v Italiji zopet zelo resen. V severni Italiji so nastali novi nemiri. Meja proti Franciji je odprta samo za blago. Italijanska vlada očita nekaterim tujemcem, da so pripravljani na silen prevrat. Stavka kovinskih delavcev se je razširila že na vse tovarne.

VZPOSTAVITEV ZASEBNE LASTI NA OGRSKEM.

LDU. Budimpešta, 9. (DunKU.) Uradni list priobčuje danes prvo naredbo, ki jo je izdala nova vlada. Naredba razveljavlja vse ukaze sovjetske vlade, ki se tičejo oddaje posestev v javno last.

NEMIRI V ŠČAVNICI.

LDU. Ščavnica, 9. (DunKU.) Nemiri, ki so izbruhnili radi draginje živil, so dobili političen značaj. Ko so prišli ob petih popoldne na kolo-dvor oddelki državne brambbe, so začeli nanje streljati s strojnimi puškami. O bojih na glavnem kolodvoru pišejo listi, da so imeli vladne čete 60 do 80 mrtvecev in 100 do 200 ranjenec. Delavci pa 10 mrtvecev in okoli 50 ranjenec.

STAVKA ANGLEŠKIH RUDARJEV. SEDEMURNI DELAVNIK.

LDU. Saint Germain, 9. (DunKU.) »New York Herald« poroča, da je bil včeraj v angleškem delavskem ministristvu zopet sestanek rudarjev in lastnikov premogokopov iz Yorkshire, na katerem zopet ni došlo do

nobenega sporazuma. Ni veliko upanja, da bi se položaj izboljšal. — Poslanska zbornica je sprejela zakon, da se uvede v rudnikih sedemurno delo.

STAVKA V ŠVICI.

LDU. Basel, 8. (DunKU.) Zveza kovinarjev in tekstilnih delavcev je sklenila, da stavko nadaljuje. Pretežna večina bazelskega delavstva je odločena, da se nadalje bori za svoja prava. — Tukajšnji mestni poveljnik je odpoklical vojaške posadke, ker so tiskarne nacionalnih časopisov začele z delom.

VPRAŠANJE PODPISA MIRU V NEMŠKI AVSTRIJI.

LDU. Dunaj, 8. (DunKU.) Po seji glavnega odseka se je danes sestal kabinetni svet k zborovanju in se je bavil na podlagi referata državnega kancelarja in načelnika mirovne delegacije z vprašanjem, kake postavbe in administrativne odredbe naj vlada izda v primeru, da se mirovna pogodba podpiše ali v primeru, da se ne podpiše. V debato, ki se je nato razvila, so posegli vsi državni tajniki. Posvetovanje je trajalo dolgo v noč.

POGAJANJA MED AMERIKO IN SOVJETSKO RUSIJO.

LDU. Nauen, 9. (Brz. zbir.) Nemško časopisje prinaša vest, da je došla v Arhangelsk komisija ameriških trgovcev, da se pogaja s sovjetskimi oblastmi o vzpostavitvi redne trgovske prometa. Določil se je kompenzacijski dogovor, po katerem bo Amerika dobavljala živila, poljedelske stroje in surovine, medtem ko bo Rusija dovolila ameriški veleindustriji koncesije pri obnovi in prometnih podjetjih.

ŽELEZNIŠKA STAVKA V AMERIKI.

LDU. Boston, 9. (DunKU.) V železniških delavnicah proge New York-New Haven-Hartwot stavka 10.000 mož. Brzovlaki ne vozijo.

KONFLIKT MED AMERIKO IN JAPONSKO.

LDU. Versailles, 9. (DunKU.) Pariška izdaja »New York Herald« pravi, da se konflikt med Ameriko in Japonsko od dne do dne poostrejuje, ker je japonsko ministristvo za zunanje stvari mnenja, da se ji odstopi Santung v plačilo za pomoč v letu 1915. Wilson pa ni tega mnenja.

STAVKA KITAJCEV V TODANGU

LDU. Berlin, 9. (DunKU.) V Todangu je izbruhnila stavka domačinov in Kitajcev proti Japoncem. Tudi v Singapuru je velika stavka, kjer so izplenili japonske trgovine. Dasi-ravno so poklicali moštvo angleških ladij, ki so v pristanišču, se nemir nadaljujejo. Govori se, da je bilo pri tem ubitih 300 oseb.

VSTOP ŠPANSKE V ZVEZO NARODOV.

LDU. Madrid, 9. (DunKU.) Zbornica je po kratki debati sprejela predlog, da Španija vstopi v zvezo narodov.

USTAVITEV POŠILJATEV ŽIVIL OGRSKI.

LDU. Pariz, 9. Reuterjev urad poroča: Hoover je izdal povelje, da se imajo takoj ustaviti pošiljanja živil v Budimpešto, ker Rumuni živila izvažajo iz dežele.

ERNEST HÄCKEL UMRL.

LDU. Jena, 9. (ČTU.) Senior nemških naravoslovcev Ernest Häckel je danes ponoči umrl. Dosegel je starost 85 let. Sezgal ga bodo v turek.

Agitirajte za naše časopisje!

To in ono.

Papir iz trave.

Iz Mexico City se poroča: Preizkušnje, ki jih je napravil kmetijski departament, so dovele do naznanila, da se neke vrste trava po imenu »zakaton« ki v obliki raste, v Mehiki lahko rabi za izdelavo papirja.

Z industrijalnega bojnega polja.

V manj kot dveh letih in pol so imeli pennsylvanski delavci vsled nesreč večje izgube na industrijalnem polju, kot armada, ki je bila rekrutirana v Pennsylvaniji in poslana na bojišče v Francijo proti Nemcem. Vseh delavcev je ponesrečilo 577.953, od katerih je bilo 7.575 smrtno ponesrečenih. Na 3.798 delavcih je bilo treba izvršiti operacije; 1.157 delavcev je izgubilo eno oko, 29 delavcev je pa popolnoma oslepel. Bolezni, ki so posledica po-klica, ki ga izvršujejo delavci, niso vštete. Tako je delavsko bojno polje. Neprestano mu grozi smrt, ko dela za druge, toda navzlic temu ga še zaničujejo.

Spomenik miru.

Švedski socijalisti obeh smeri so izdali skupen oklic, da bi se postavil spomenik, kot simbol miru med narodi in narodnega bratstva. Spomenik naj predstavlja Jauresa in Liebknechta, ki pripadata različnim narodom in tudi različnim strujam socijalizma, ki pa sta oba bila enak bol za mir in za bratstvo med narodi in ki sta oba za svoje ideje žrtvovala življenje.

Cestni pometač — mestni župan.

V mestu Dejvicih, v praškem predmestju, je bil izvoljen za župana sodrug J. Zavadil. Predno je bil izvoljen, so mu grozili buržuji: »Kako je to možno, da bi postal občinski pometač župan našega mesta, katerega veliki del je tako gospodski«. In sedanj župan mesta Dejvice se prav nič ne sramuje, da je bil občinski pometač. J. Zavadil je preživel vse grozote vojne v zaledju. Kot rokovičarski delavec je izgubil v dneh mobilizacije delo, dela, ki ga je tudi sicer radi svojega prepričanja dobival zelo težko, v svoji stroki ni dobil. Končno je dobil službo kot občinski delavec. Zavadil se ni sramoval biti delavec-pometač in tako je pometač goste celo vrsto mesecev, dokler ni stopil v strankino službo. Nekaj bivših občinskih gospodov je radi korupcije v občinski aprovizaciji v zaporu, med tem, ko je postal bivši občinski pometač — poštenjak — mestni župan. Ironija usode!

Aprovizacija.

Amerikanska živila za šolske otroke. Šolski otroci, ki so dosedaj dobivali kuhan kakao, naj se zanesljivo zgledajo v turek, dne 12. avgusta ob 8. uri zjutraj v oni kuhinji šole oziroma zavoda, kjer so dosedaj dobivali svoj zajutrek, da prejmejo nove izkaznice za ameriška živila. Na te nove zelene izkaznice dobe šolski otroci iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti po 75 dkg sladkorja, 60 dkg kakao, 65 dkg mleka in 5 pušic kondenziranega mleka, po sledečem redu: št. 1 do 300 dne 12. avgusta od 8. do 11. ure. št. 301 do 600 dne 12. avgusta od 2. do 5. št. 601 do 900 dne 13. avgusta od 8. do 11. ure. št. 901 do 1200 dne 13. av-

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

Opr. št. 365/19-1.

Razglas.

Dr. Bogdan Derž ordinira za svoje članov Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, in sicer: za noseče, za matere, za dojenčke in otroke brezplačno vsak dan od 8. do 5. ure popoldan v Elizabetni bolnišnici v Streliški ulici (za Gradom).

Svojci, ki potrebujejo zdravniško pomoč, zgledati se morajo prej v blagajnični pisarni na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, ozir. poslati v pisarno svojega zastopnika, in dokazati svojo upravičenost s kako listino (z izpisom iz rojstne knjige, poročnim listom itd.), da dobe nakaznico, brez katere ordinira zdravnik le v nujni sili. Kadar je ordiniral zdravnik brez nakaznice, poslati je naknadno po nakaznico.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Načelnstvo.

Prvovrstna vozna kolesa

ter plašče in cevi gumirane in dr. priporoča

IGN. VOK specialna trgovina šivalnih strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

gusta od 2. do 5. ure, št. 1201 do 1500 dne 14. avgusta od 8. do 11. ure, št. 1501 do 1800 dne 14. avgusta od 2. do 5. ure, št. 1801 do 2100 dne 16. avgusta od 8. do 11. ure, št. 2101 do 2400 dne 16. avgusta od 2. do 5. ure, št. 2401 do 2700 dne 18. avgusta od 8. do 11. ure, št. 2701 do 3000 dne 18. avgusta od 2. do 5. ure, št. 3001 do 3300 dne 19. avgusta od 8. do 11. ure, št. 3301 do 3600 dne 19. avgusta od 2. do 5. ure, št. 3601 do 3900 dne 20. avgusta od 8. do 11. ure. — Za vsakega otroka se plača 1 krono za rezijske stroške.

Izdajatelj: Josip Petecan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršite v vsenačrtne stavbene inženirske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Gustava Meyrink-a roman

Golem

Izide v kratkem v založbi Umetniške propagande.

Dr. Alojz Kraigher

Poljanska cesta 18

odpošilje

11. t. m. za štiri tedne na počitnice.

Strojni blanširer in falcer

se sprejmeta v tovarni usnja

Herman Berg v Mariboru.

Partija

zidarjev in delavcev

z akordantom ali predelavcem

se takoj sprejme

za večje delo na suhem (pod streho) v bližini Ljubljane. Plača dobra, hrana in stanovanje na stavbišču.

Jakob Accetto,

stavn. podjetje, Tabor štev. 2